

M. SEJIDZADƏ

**KICIK
PJESALAR**

AZ LQGI MQ
Uşaq və Gənclər Ədəbiyyatı Nəşriyyatı
Вакъ — 1939

84(5Aze)-5

S 37

087.1

C-30

115-20
S-30

M. SEJIDZADƏ

F. Kəçərii adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KİTABXANASI
INV. № 58810

KICIK PJESALAR

1846

2015 фот.р.

M. Ф. АХУНДОВ adına
Azərbaycan Respublikası
Təhsəl Nazirliyi
İnv. № 39485/17

MƏKTƏB PİONER EVİ
KUTUBXANASI
Bakı ş. Inv. № 5827
BİBLİOTEKASİ QƏDƏRİZLİSİNƏ
Dövlət İdarəetmə Mərkəzi
g. Bakı Inv. № 1578

AzLQGI MQ
Uşaq və Gənclər Ədəbiyyatı Nəşriyyatı
Bakı—1939

QIZIL BALTQ

Yzyny və başlıqların rəssam N. Semixova
çəkmişdir.

Redaqtoru: Ə. Fevzi
Texredaqtoru: R. Qulijev
Qorreqtoru: M. Balakişiyev.

BİR PƏRDƏLİK UŞAQ PİESASİ.

Məzmunu Puşkindən alınmışdır.

Istehsalata verilmiş 9/VI-38. Capa imzalanmış 3/III-39. Cap listi 4¹/₄. Kağız
formatı 62×94¹/₄. Baş Mətbuat Mədirliyi Muvəkkilliyi №1681. Tiraz 12000.
Sifariş №726. Nəşriyyat №890. Azərnəşr mətbəəsində cap olundu, 26-lar
adına „Kitab Sarajı“ Bakı, Əli Bəyramov küçəsi.

IŞTIRAK EDƏNLƏR

1. Qoça valьqсь.
2. Valьqсьнын арвадь.
3. Qьзы valьq.
4. Bir nəfər koха.
5. Bir nəfər dvorjan.
6. Bir nəfər vojar.
7. İki nəfər kəndli.
8. Dvorjan qьzlarь.
9. Qarьнын пəkərləri.

I pərdə, I şəkil.

(Dəniz qьraoь; valьqсь qoça dəniz qьraoьnda dajanьв, dənizə tor atьr. Toru cəkərkən onda dənizotu olduqu gərynyr)

Qoça

Zavallь taleim jenə də dənmyş,
Baхтьмын işьqь ulduzu sənmyş.
Dənizotu dyşmyş tora dənizdən,
Qoj bir də sьnajьm taleimi mən.

(Toru atьr; cəkərkən torda jenə dənizotu olduqunu gərynça)

Tora dənizotu dyşmyşdyr jenə,
Bugyn nə olmuşdur gərəsən mənə!
Evə voş qajьtsam, arvad savaşar;
Qoj bir də tor atьm.

(Tor atьr)

Torda valьq var.

(Toru dartьв сьхарьr; işьltь gəryr)

Torda işьldajan nədir əçəва?

(Diqqətlə vaхьr)

Valьqdьr, vu qьзы valьqdьr, aha!
Nə gözəl, nə gəjcək, nə qəşəng valьq;
Pulu şəfəq kimi səpir al işьq;
Belə gözəl valьq gərməmişəm mən.

Вальқ

Mәni sән аярта бу гөј дәнздән,
Ај қоҫа, рәһм елә, гәл һалыта қал,
Гәнһын нә итәсә бу дәқиқә ал.

(Қоҫа диксинир)

Қоҫа

Bu ǝǝriwә halǝǝr, burda bir sirr var;
Danıssam, inanmaz vuna insanlar.
Balıq ovlamısam dyz otuz uc il,
Ançaq gөrmәmişәм valıq acsın dil.
Gәrәk bu valıqǝn sөzünә vaхым,
Onu azad edim, suja vuraхым.

(Balıqǝ suja vuraхaraq)

Almam mән sәndән әsla haq, valıq!
Get, jәrdımсын olsun sәnin haq, valıq!

(Pardә)

II şәkil

*(Balıqсынн komasǝ; divardan bir — iki tor asıltǝş; тәх-
da bir — iki valıq. Balıqсынн arvadǝ oturus, çәhrәdә
ip әjirir. Pәrdә acыһnça, muzıqa ilә oxıjur).*

Qarǝ

Çәhrәdә ip әjirmәkdән
Jazǝǝ Өmrym getdi vada.
Bir rahәtlik gөrmәdim mән
Bu dınjada, bu dınjada.
Taleimi sardǝ duman,
Bel әjildi, oldu kәman.
Өmrym, gınyım kecdi jaman
Bu dınjada, bu dınjada.

(Oхımaqǝnǝ qurtarǝǝ, Өzy-Өzünә danışır)

Bu saat qajǝdar қоҫа дәнздән,
Hәlә kөjnәjini jumamısam mән.
Qoj durum kөjnәji jujum.

*(Durus sǝnıq tәknәjә su tөkyr; su jerә aхыр; jenә su
tөkyr. O tөkdykçә, su aхыр. Qarǝ hirslі)*

Bu nәdir?
Tәknәlәр janǝnda bu da tәknәdir!
Acыlmış vөjryndән vөjyk pәnçәrә:
Hej mән su tөkyrәм, o aхыр jerә,
Belә tәknәdә dә paltar jujular?

(Қоҫа icәri girir)

Қоҫа

Aj qarǝ, aj qarǝ, dinlә gөр nә var...

(Qarǝ dиксинир)

Qarǝ

Aj kişi, nә хәвәр, qorхutdun mәni.

(Қоҫанǝ tәknәjә tәrәf cәkir)

Gәl gөр bu jaramaz sǝnıq tәknәni,
Bir utan, bir qǝzar хәçalәtindән.

Қоҫа

Çanым, bir qulaq as. Qarǝ, vugun mән
Bir mөçyz gөrmüşәм, һәм dә olduqça
Qǝriwә bir mөçyz.

Qarǝ

Nә mөçyz, қоҫа?

Qoça

Aj qarğ, dənizə bugün tor atdım,
Dənizdən bir qızıl balıq sığartdım.

Qarğ

Bunda nə məçyuz var, nə olsun, kişi?

Qoça

Çapım, anlamırsan, vilmirsən işi:
Az qala donmuşdum hejrətimdən mən;
Balıq insan kimi dil acdı birdən,
Dedi: Burax məni, gəl halıma qal,
Hər nə istəjirsən, qoça, məndən al.

Qarğ

Necə? Nə dejirsən? Balıq dil acdı?

Qoça

Bəli, insan kimi balıq danışdı.
Qorxdum, şeş almadım, sözünə vaxdım,
Mehribanlıq ilə onu vuraхdım.
Lakin soх gözəldi balıq, aj qarğ.

Qarğ

(Açьqlь)

Balıqdan bir təkne alajdın varğ.
Görmürsən təkneimiz sьnlərdь, axmaq?
Sarsaqdan baş verər belə iş ançaq.
Balıq da aldadıv səni, aj dəli.

Qoça

Gedim, təkne alım ondan deməli?

Qarğ

Əlbəttə, əlbəttə.

Qoça

Jaxşь, gedərəm,
Сақьгьв балықдан xahiş edərəm,
Dejərəm: Arvadım təkne istəjir.

(Qoça сьхьr, pərdə dьşyr)

III şəkil

(Dəniz sahili, qoça sulara jaxьnlaşьr)

Qoça

Dənizdə gərynmyr qorхunç iqtifaş,
Sular dalqalanьr lap javaş-javaş.
Lakin yrəjimdə mənim tufan var;
Qorхuram ki, məni balıq aldadar,
Qarğьn əlindən jaxam qurtarmaz.
Jox, pis fikirlərdən kecməlijəm vaz.
O məni aldatmaz, сақьгьm, gəlsin.

(Сақьгьrь)

Mərhəmət et, qızıl balıq!
Bir sözüm var, sahilə сьх!

(Balıq sahilə сьхьr)

Balıq

Aj qoça, de gərək nə diləjin var?
Necin gözlərini sarmьş dumanlar?

Qoça

(Baş əjərək)

Balıqlar soltanь, gəl halıma jan!

Өмрүм зəһərlidir, bezmişəm çandan.
Qarь qojmajьr ki, асьm gəzүmy,
Danlajьr-dansajьr mənim yzүmy;
Baqьgьb, təkнəmiz sьnьqdьr, dejir,
O, məndən jeni bir təkнə istəjir.
Nejləjim?

Valьq

Sьqьn haqqa, aj qoça!
Get, qyssə eləmə, dүşүnmə vünça;
Dyzələr sizincin bir jeni təkнə.

Qoça

Saq ol, cox təşəkkür edirəm sənə.

(Pərdə)

IV şəkil

(Qarь daxmada təkнəjə su təkyr)

Qarь

Nə jaxşь təkнədir bu,
Tutur dүz bir vedrə su.
Bunu vizə kim verir?
Qьzьl valьq gəndərib.

(Bir az dүşүndүkdən sonra)

Doqrudan mən sarsaqam,
Sarsaq nədir, axmaqam.
Təkнəmiz joxdur, dejə,
Razь oldum təkнəjə.
Bir təkнədən nə sьxar:
Bundan vaçiv şejlər var.

(Qoça icəri girir)

Qoça

Qarь, valьq dedi dən qazmanьza.
Bugün mən bir təkнə gəndərrəm sizə.

Qarь

Budur, vax, valьq sənə
Gəndərib jeni təkнə.

Qoça

(Sevinçlə)

Qьzьl valьq saq olsun,
Talei parlaq olsun:
Gəndərmiş bu təkнəni,
Sevindirmişdir məni.

Qarь

(Açьqlь)

Hələ bir sevin də, aj qoça sarsaq!
Bu nədir, bir təkнə istədin ançaq?

Qoça

Sən özün demədin, get bir təkнə al?
Aj qarь, gəl salma haqsьz qalmaqal.

Qarь

Ala, kyl vaşьna, getdin, iş gərdün;
Bəli də... sən vizə cox xejir verdin.
Adam bir təkнəjəcin hec aqьz acar?

Qoça

Təkнə az şejdirmi?

Qarь

Aj qoça kaftar!
Gөрmyrsән qazmamьz tamam sөkylyv?
Şalvanь uculub, jerә tөkylyv?
Durma, qac hajdь, get, tez әl-әl ystә
Balьqә vaş endir, jeni ev istә.

Qoça

Gedim дә, nejlәjim, әlaçьm nәdir!

(Әtrafa)

Bu arvad dejildir, çanьm, fitnәdir.

(Pәrdә)

V şәkil

(Dәniz qьraqь, qoça sulara jaxьnlaşьr)

Qoça

Doqrudan arvadьm сох tamahkardьr,
Cох qava arvaddьr, сох gөzy dardьr.
Mә'tәlәm, әlindән mән hara qacьm;
Nejlәjim, balьqә neçә dil acьm!
Budur, vaх sularda var bir iqtifaş:
Dalqalar yz qojur qьraqә bir vaş.
Bu saat balьqь saqььm, gәlsin.

(Сақььr)

Qьзы balьq, qьзы balьq!
Bir sөzym var, sahilә cьx!

(Balьq cьxьr)

Balьq

Qoça, sejlә gөрәk nә dilәjin var?

Necin gөzlәrini sarmьş dumanlar?

Qoça

Balьqlar soltanь, gәl halьma jan!
Өmrym zәhәrlidir, bezmişәm çandan.
Daha da danlajьr qarь yzumu,
Qojmur rahәt olum, acьm gөzumu.
Indi дә jeni bir qazma istәjir,
Qazmamьz köhnәdir, ucudur, dejir.

Balьq

Qlyssә etmә, sьqьn haqqa, aj qoça!,
Qazma da dyzәlәр, dyşьnmә vinça.

Qoça

Qьзы balьq, saq ol, var ol!
Jaşadьqça, vәxtijar ol!

(Pәrdә)

VI şәkil

(Balьqсьньн qazmasьньн jerindә dәhlizli, pәnçәrәli bir ev. Qarь jeni paltar gejis, evdә oturub, jelpiklä yzyny jellәjir. Yc nәfәр qьz icәri girir; muziqa calьnьr; qьzlar oxujurlar)

Qьz

Burda bir qazma vardь,
Dar qәvirә oxşardь.
Tөkylmьşdy şalvanь,
Uculmьşdu hәр janь.
Indi burda bir ev var,
Pәnçәrәsi parьldar.
Balqonu сох gөjcәkdir,

Dörd tərəfi çiçəkdir.

(Muziqa da janır)

I qız

A qızlar, gərəsən bu neçə işdir:
Gərdujumuz qazma itiv getmişdir,
Ondan qalmaqatmışdır nə nişan, nə iz,
Jerində salınmışdır bir ev, bir dəhliz.

II qız

Bu evin kərpicdən vacasə da var,
Pələd qarqlar qar-qar qarqlar.

III qız

Gərəsən vəs qar qara kəcmüşdür?

I qız

Нес ваşым сьхтыр кi, бу неçə işdir.

(Qar evdən сьхтыр)

Qızlar

Xoş gərduyk, aj xala.

Qar

Saq olun, aj vala.

I qız

Bu sizin öz evinizdir?

Qar

Hə... hə...

Bir ev, bir dəhlizdir.

Өzymүндүр, неçə qızlar?

II qız

Sizin belə eviniz var?

Qar

Bəli.

III qız

Koxa vilsə əjər,
Vergini uc qat göndərər.

Qar

Koxalardan qorxmuram mən.

I qız

İpimizi əjirmisən?

*(Qar pəncərədən uc—dörd jumaq сьхарьв, onlara verir.
Bəjk qıza)*

Qar

Əjirmişəm, al, bir daha
Mənimcin iş gətirmə ha!

I qız

Qar, sənin forsun artıv,
Barmaqların vala vartıv;
İp əjirmək istəmirsən.

Qar

İndi daha xanımam mən.

(Bu halda koxa qaretada gəlir)

II qız

Koxa gəldi, qacın qızlar!

*(Qızlar cəkilir, qarь da evə girir. Koха qaretadan
düşür)*

Koха

Aj ev jejəsi, burda kim var?
(Qarь сьхьr)

Qarь

Burda mənəm, nə dejirsən?
Səjlə, kimi istəjirsən?

Koха

Burda bir valьqсь vardь,
Ucuq qazmada jaşardь.
Valьqсь hardadьr, qarь?
Kim tikmiş bu binalarь?

Qarь

Valьqсь getmiş dənizə,
Nə əmriniz vardьr vizə?

Koха

Bir ajdьr saxlamьş qoça təcyny,
Nə ycyn gəndərmir tysty xərçini?
Sizi bu saatda qovduraram mən,
Sizin gəzynyzy ovduraram mən.

Qarь

Valьq işə getmir, koха!

Koха

Kələklə qurtarma jaxa.
Pul gəlməsə savahadək,
Dəjəcəkdir sizə kətək.

(Koха gedir, qarь açьqlь)

Qarь

Azqьn koха gər nə dejir,
Məni dəjdyrmək istəjir.
Bir dvorjan ollam mən də,
Koха, səni sallam vəndə.

(Qızlar сьхьrlar, qarьja rişxəndlə vaş əjirlər)

I qьz

Salam, aj dvorjan ханьm!
Nə əmriniz var, soltanьm?

III qьz

Sən dvorjan olmaq istəjirsən, hə?
Lar bu vaş qulaqla jaraşar sənə
Bəzəkli bir saraj və dvorjanьq.

II qьz

Vəzirlik. Vəzirlik.

I qьz

Xejir, soltanьq.

(Qızlar gylə-gylə qacьrlar)

Qarь

Gylyn, gylyn, bir gyn gələr ki, şəksiz,
Mənim hyzurumda diz cəkərsiniz.

(Qoça icəri girir; bir səvət valьq gətirir)

Qoça

Gər nə qədər valьq tutmuşam, qarь!

1246

Qarğ

Apar, vur vaşpa o valьqlarğ.

Qoça

Aj qarğ, nə olmuş, hirslisən jenə?

Qarğ

Sən ki, anlamazsan, nə dejim sənə?

Qoça

Bir de gərək, nə var?

Qarğ

Aj qoça axmaq
Valьqdan birçə ev istədin ançaq?

Qoça

Bəs nə istəyədim?

Qarğ

Durma qac, de, mən
Sьxmaq istəjirəm rəjjətlikdən,
Kecir yrəjimdən dvorjan olmaq.
Eşitdinmi, daha dajanma, sarsaq!

(Qoçanın pejsərindən bir silla vurur)

Qoça

Gedim də, əlaçym nədir, aj qarğ!
İstəsən, jьxarsan sən dьnjalarğ.

(Qoça sьxьr, pərdə dьşyr)

VII şəkil

(Qoça dəniz qьraçьnda)

Qoça

Gəj sularda vardıy jenə iqtışaş:
Dalqalar qьraçьa yz qojur bir vaş.
Valьqь saçьğьm, xahiş eləjim,
Qarğьn dediji səzy səjləjim.

(Saçьğьr)

Mərhəmətli qьzyl valьq!
Bir səzüm var, sahilə sьx!

(Valьq sьxьr)

Valьq

Qoça, səjlə gərək nə diləjin var?
Necin gəzlərini sarmьş dumanlar?

(Qoça vaş endirir)

Qoça

Valьqlar soltanь, gəl halьma jan!
Əmrym zəhərlidir, vezmişəm çandan.
Lap qьzьmьş, danlajьr qarğ yzumu,
Qojmur rahət olum, aсьm gəzumu.
O, sьxmaq istəjir rəjjətlikdən,
Dejir: dvorjanьlьq istəjirəm mən.

Valьq

Qəm jemə, get, sьqьn haqqa, aj qoça!
O, dvorjan olar, dьşynmə bunça.

(Qoça vaş əjir)

Qoça

Qьzyl valьq, saç ol, var ol!
Jaşadьqça, vəxtijar ol!

(Pərdə)

VIII şəkil

*(Bir dvorjan sarajb. Qarv qijmätli paltar gejmiş;
atrafında nökärlär)*

Qarv

Durmajb, nökärlär, tez, vura-vura
O azqbn koxanb gätirin vura!

(Bir—iki nəfär sxbv, qarv janbndakv xidmätcijə)

Qarv

Sən də hyzuruma gätir qvzlarv.

(Ətrafa)

Görsynlär dvorjan olmuşdur qarv.

(İki nökär koxanb gätirir, koxa qarvja vaş əjir)

Qarv

Hə, koxa, de gərək nə çyr'ätlä sən,
Dvorjan xanbmla həçət cəkirsən?

Koxa

(Baş əjir)

Mən belə qələtlər etmərəm, xanbml!
Kicik qulunuzam, vəjim, soltanbml!

Qarv

Etmisən, jadbndan sxbmşdvv lakin,
Mənimsə qəlbimdən getmöz qərəz, kin.
Alsaq, jalan dejiv jandvrrma mən.
Dynən demədinmi dəjdvvrrəm sən?
Baş, vugyn pənçəmdə açiz əsirsən,
Qorxudan jarpaq tək gər nə əsirsən!

Koxa

Mənim gynahbmv vaqvşla...

Qarv

Rəzil!

Sus, mənim qarşvmda asma belə dil!

(Nökärlərə)

Araqbn, tez vurun ona jyz qvrrmanç,
Tez salbn zindana, qalsbn uc gyn aç!

(Nökärlär koxanb dartvv aparvrlar)

I nökär

Durma, gəl gedək,
Tez ol, koxa vəj!

(Xidmätci uc qvz ilə icəri girir. Qvzlar qarvja vaş əjirlər)

Qarv

İndi məndə qyvvet, gvç var!
Jaxbn gəlin, azqbn qvzlar!
Dynən mənə gvlyrdvnyz,
Sözümü vovş bilirdiniz.
Vugyn isə qarşvmda siz
Dajanbv, vaş əjirsiniz.

I qvz

Qələt etmişik, soltanbml!

II qvz

Gəl vaqvşla vizi, xanbml!

Qarv

(Nökərə)

Bunlara da otuz qvrrmanç,
On vevş jaxbv, jaqvb aqvaç!

Sonra da mətvəxə gəndər,
Orda pulsuz işləsinlər.

Nökər

Gəlin, gəlin,aj qızlar!
Альн jaqlь paj, qızlar!

I qız

Ah, jaramaz qarь, sənə lə'nətlər!
Bizə jaşajьşь edirsən zəhər.

(Qızlarь aparьrlar. İki nəfər kəndli gətirirlər)

Nökər

(Baş əjir)

Dvorjan ханьм!
Bunlar vaç vermir.

I kəndli

Bəjim, soltanьм!
Gəlmir hec bir şeяə gumanьм bu il,
Əkinim janььşьdьr.

Qarь

Mənə vorç dejil!
Get palazьнь sat, jorqanьнь sat!
İstər aсьndan əl, istər vorça vat,
Vergini hazьrla, bildinmi? Joxsa
Gərərsən ən aqьr, ən qorхunç çəza.

Kəndli

Səni inandьrьram, dvorjan ханьм!
Mənim nə palazьм var, nə də jorqanьм.

Qarь

Sus, azqьn!

(Rişxəndlə)

Dilə vaх, dilə...

(Nökərlərə)

Vurun pejsərindən, сьхарьн cələ!
(Nökərlər kəndlini dəjə-dəjə сьхарьrlar)

Nökər

Kəndli! Cox danьşma, gəl;
İşlərin olar əngəl!

Kəndli

Səni qan qusasən, dvorjan ханьм!

Qarь

(İkinçi kəndliyə)

Sənin sөzyn nədir?

II kəndli

Bəjim, soltanьм!
Mənim də bu saat halьм jamandьr;
Rəhm elə, bir şeјim joxdur, amandьr.

Qarь

Heс şeјin jox isə, inəјini ver!

Kəndli

Inəјim də joxdur.

Qarъ

Kəjnəjini ver!

Kəndli

Lap lyt qalaram ki.

Qarъ

Mənə nə?

Kəndli

Alcaq!

Qarъ

Bəsdir hejvərəlik, bir çyr'ətə vax!

(Nəkərlərə)

Aparъn, tez bunun dilini kəsin!

I nəkər

Gəl, aj vaşъ daqdan dik!

Kəndli

Çanavarlar, xainlər!

(Kəndlini aparъrlar)

Qarъ

(Nəkərə)

Saqъr, muziqantlar gəlsinlər, bir az
Kamanca calъnlar, kefim olsun saz.

*(Nəkər сьхьr, bir fransьz sqripqa calanъ ilə uc nəfər
qьz icəri girir)*

Sqripqa calan

Əmriniz?

Qarъ

Cal, qьzlar ojnasъn.

*(Fransьz sqripqa calъr, qьzlar ojnajъrlar. Rəqs
bitdikdən sonra, qьzlar oxujurlar)*

Qьzlar

(Muziqa ilə xor)

Mahnъ

Jaz gələndə vaqcalarda acъrsan,
Zərif jarpaqlarъ ipək, vənəfşə!
Ətrafə cox gözəl ətir sacъrsan,
Ej, vytyн gyllərdən gəjcək, vənəfşə!

Jerindir hər zaman vaqca, vaq, cəmən,
Sənin joldaşыndыр zanvaq, jasəmən,
Səni hər cicəkdən cox sevirəm mən,
Ej, vytyн gyllərdən gəjcək, vənəfşə!

(Mahnъ bitən kimi valъqсь qoça icəri girir)

Qoça

Salam, ej qydrətli dvorjan ханъm!
Artъq razъsanmъ, vəjim, soltanъm?

Qarъ

Sən hardan soxuldun bura, aj kaftar?
Dvorjan ханъmla nə əlaqən var?

(Nəkərlərə)

Vurun pejsərindən, сьхагъn getsin.
Təjlədə atlara mehtərlik etsin.

Qoça

Aşьndan ölyrəm, aj ханьm!

Qarь

Jetər!

(Nəkərlər qoçanьn qolundan dartьrlar)

Nəkər

Durma, gəl təjlədə ol sən də mehtər.

(Qoçanь aparьrlar. Bir dьorjan da icəri girir)

Qarь

(Dьorjana)

Izinsiz nə haqla bura girirsən?

Mənim qəzəvimdən qorxmursanmь sən?

Dьorjan

Xahiş ejləjirəm qəzəvlənmə cox,
Səndən tyk qədər də qorxum, yrkum jox.
Mən də sənin kimi bir dьorjanam;
Bir işcin gəlmişəm janьna...

Qarь

Anlat!

Dьorjan

Sənin nəkərlərin jyz otuz beş at
Buraхьв zəmimə.

Qarь

Nə olsun?

Dьorjan

Atlar zəmimi korlajьв.

Qarь

Bilirsən nə var:

Dedijin jərlər,

Mənim öz jerimdir.

Dьorjan

Nəçə, nə təhər?

Qarь

Bəli, bəli!

Dьorjan

Azqьn hejvərəjə vaх.

Qarь

Hejvərə sizsiniz, jaramaz axmaq.

(Nəkərlərə)

Qovun bu hejvanь!

Nəkər

Tez ol, сьх cələ!

Dьorjan

İndi ki, belə hal aldь məsələ,
Mən qubernatora ərizə verrəm.
Jaxşь, dajan, dajan, sənə gəstərrəm!

Qarь

Get lap həkmdara şikajət elə,
İstəjirsən cara şikajət elə.

(Dьorjan сьхьr)

Qarь

(Nəkərlərə)

Tez tapьn, gətirin qoça mehtəri!

(Nökərlər səxərlər)

Qarğ

Məni hədələjir azqən, sərsəri.
İstəsəm mən əjər bugyn car ollam,
Şəvkətli, qydrətli həkmdar ollam.

(Nökərlər qoçanı gətirirlər; qoça baş əjir)

Qoça

Əmriniz?

Qarğ

Balığa səjlə: dvorjan
Olmaq istəmirəm, qydrətli soltan,
Bəjuk bir padşah olmaqdyr arzım,
Bəjuk sarajlarda qalmaqdyr arzım.

Qoça

At tərəcəjiv sənin başına, qarğ,
Aj çapım, gəl burax bu ədalatı!
Oturub-durmaq başarmajırsan;
Carıq, həkmdarlıq dejildir asan.
Dynjanı gyldurmə özünə, arvad!

Qarğ

Bu saat əmrünü elərəm vəravad,
Dvorjan xanımın nə çyr'ətlə sən
Bu dillə danışub həçət cəkirsən?
Sən öz xahişinlə getməsən əjər,
Dartar qol güçilə səni nökelər.

Qoça

Gedərəm, dad sənin əlindən, arvad!
İstəsən dynjanı edərsən vəravad.

(Qoça səxər; pərdə düşür)

IX şəkil

(Dəniz qırağı, qoça suja yaxınlaşır)

Qoça

Jenə dalqalarda var bir iqtisəş,
Qacərlər şir kimi qırağa bir baş.
Balıq saqıym, dərd-dil eləjim,
Qarğın dedijə sözü səjləjim.

(Sağırır)

Mərhəmətli qız balıq!
Bir sözum var, sahilə səx!

(Balıq səxər)

Balıq

Qoça, səjlə gərək nə diləjin var,
Necin gözlərini sarmış dumanlar?

Qoça

Balıqlar soltan, gəl halıma jan!
Əmrüm zəhərlidir, vezmişəm çandan.
Qarım qoparmışdyr jenə də tufan;
O olmaq istəmir daha dvorjan.
Bəjuk bir həkmdar olmaqdyr fikri,
Gözəl sarajlarda qalmaqdyr fikri.

Balıq

Həkmdar da olar arvadın, qoça!
Yrəjini səxmə, düşünmə vünça!

Qoça

Qız balıq saq ol, var ol!
Jaşadıqça, vəxtijar ol!

(Pərdə)

X şəkil

(Şahanə bir saraj, qarь qьzьl paltar geymiş; başında taç, ətrafında bojarlar və vəzirlər)

Qarь

Gəl, yaxın gəl, səjlə, bojar,
Əlkədə nə jenilik var?

Bojar

Sən ej vəjyk həkmdar!
Gəndərdijin ordular
Düşməni yaxdı, jьхды;
Şərəflə qaliv сьхды.

Qarь

Səjlə, ətrafь səjlə,
Nə keciriniz ələ?

Bojar

Yc jyz əsir, yc jyz at,
Yc jyz pud sarь nabat,
Yc jyz qьz, yc jyz qadьn.
Vəjyk həkmdar, adьn
Hər əlkədə gurladı.
Bajraqьmьz parladı
Şəfəq tək çəvhələrdə,
Qaliv сьхдыq hər jərdə.

Qarь

Səjlə pəhləvanlara,
Şanь qəhrəmanlara,
Jənə hazьrlaşьnlar,
Vəjyk bir düşmən də var.
Onu da gərək jьxaq.
Bildinmi?

Bojar

Bildim; ançaq
Ordu varəsində iş
Cətindir, var cox təşviş.

Qarь

Nə olmuş ki?

Bojar

Həkmdar!
Axьrьnçь vuruşlar.
Uçuz gəlmədi başa:
Dərd vəlyk başdan-başa
Məhv oldu. Şahьm, gərək
Davaja ara verək.

Qarь

Sus, qorxaqlьq jetişər,
Joxsa başьn kəsilər!
Dynjanь sarsa ölym,
Uf deməz mənim gənlym.
Durma, get, işinə vaq,
Qorxaqlьn oqlu, qorxaq!

(Bojar bir tərəfə cəkilir; qoça icəri girib baş əjir)

Qoça

Qydrətli həkmdar, vəjyk həkmran!
İndi razьsanть?

Qarь

Bojarlar!
Rədd edin bu azoqlьn hejvanь!
Murdar
Mənim sarajьma hardan girmişdir?

(Bir jəqəp vojar, qoçanь dəjə-dəjə eşijə səxarь)

Vojar

Сьх, kaftar, yz-gəzyp qьrьş qьrьşды.

İkinçi vojar

Saraj sənin jerin dejil,
Rədd ol, itil burdan, cəkill!

(Qoçanь apərьrlar. Bir vojar gəliv vaş əjir)

Vojar

Адль-sanль həkmdar!
Huзuruna gələn var.

Qarь

Gəlsin gərym nəcidir.

Vojar

Sindən gəlmiş elcidir.

*(Vojar səxьr. Bir nəfər cinli qiçaqьnda iki xoruz
daxil olub vaş əjir)*

Cinli

Ej hərmətli həkman!
Bizim qudrətli xaqan
Bu bir çyt aq xoruzu—
Tyky parlaq xoruzu
Paj gəndərmişdir sizə.
Bu xoruzlar yz-yzə
Duruв vuruşsa əjər,
Urəjiniz şənlənər.

Qarь

Vuruşdur bir, kef cəkək.

*(Elci saz calьr, xoruzlar vuruşur. Sarajdakьlar əl
calьrlar. Yc dəqiqə sonra xoruzlar dajanьr).*

(Bir vojar icəri giriv vaş əjir)

Qarь

Səjlə.

Vojar

Bir naqьlсь gəlmiş, şahьm.

Qarь

Саqьr gəlsin.

(Naqьlсь icəri girir)

Qarь

(Naqьlсьja)

Bir jaxşь naqьl de gərək.

Naqьlсь

(Muziqə ilə danьşьr)

Dinlə, ej vəjyk həkman!
Ej hərmətli vəjyk soltan!
Gər bir nələr var dьnjada:
Gəj dənizdə gəzəl ada,
Adada bir vəjyk şəhər,
Şəhərdə qьzьl kilsələr.
Bu dedijim gəzəl jerdə
Dəniz çoşur, dalqalanьr,
Gəmgəj sular calxalanьr,
Сьхьr sudan birdən-birə,
Çumur geniş sahillərə
Otuz yc gənç, ijid oqlan,

Aslan yrəkli pəhləvan.
Qoça Qaradəniz vava,
Bəyək qara vəniz vava
Rəhbərdir bu çavanlara,
Bu adlı pəhləvanlara.

Qarğ

Dənizlər şahına jazılsın fərman:
Onun şəhrindəki otuz uc çavan,
Otuz uc şəhrətli, şanlı qəhrəman
Gəlsin, sarajımda olsun pəhləvan!

Bojar

O, vəyək hökmdardır,
Sajsız ordusu vardır.
Jaşajır su altında,
Sujun dərin qatında.
Şəhərə insan vuraalmaz,
Sənin əmrinə vaxmaz.

Qarğ

O dənizlər sarınlıq—
Sular hökmdarın
Adı nədir?

Bojar

Qızıl valıq.

Qarğ

Hər şey anlaşıldı artıq.

(Ətrafındakılara)

Dağılın, bir qədər jalıq qalıq mən.

(Hər şey anlaşıldı; uc nəfər hörmətli bojar qalıq)

Qarğ

(Bojarlara)

Bu saat axtarın, tapın; hər jərdən
Olsa, o qoçanı gətirin vura.

(Bojarların ikisi səhər)

Qarğ

Bu cox gylməlidir: mən dura-dura,
Valıq dənizlərə olmuşdur xaqan.
Onun dədəsini jandırnam ə'lan.

(Qoçanı gətirirlər; baş əjir)

Qarğ

Qoça, bu saatda şimşək kimi get.
Baş endir valıq əvvəl, təzim et;
Sonra ona səjlə artıq hökmlən
Olmaq istəmirəm, dənizə soltan,
Okeana hakim olmaqdır qəsdim,
Suların qojnunda qalmaqdır qəsdim,
Xidmətcim olmalı qızıl valıq da:
Gəzib dolaşaraq o ortalıqda,
Mənimcin çyrvəçyir işlər gərməli!

(Qoça qorxa-qorxa səhər. Pərdə)

XI şəkil

(Qoça dənizə yaxınlaşır)

Qoça

Əsir jarpaq kimi ajaqım, əlim;
Qorxudan az qalın tutulsun dilim.
Başım gətürüb hara qasım mən?
Bu sözü valıq nəçə aqım mən?

Budur, vax gurlajır çoşqun dalqalar...
Jenə də dənizdə fırtınalar var.
Jazıqam, əlaçım joxdur, nejləjim?
Valıq saqıym, işi səjləjim.

(*Saqıyır*)

Mərhəmətli qızıl valıq!
Bir sözum var, sahələ sız!

(*Valıq sızır*)

Valıq

Aj qoça, de gərək nə diləjin var?
Necin gözlərini sarmış dumanlar?

Qoça

Valıqlar soltan, gəl halıma jan!
Əmrim zəhərlidir, vezmişəm çandan.
Nejləjim bu azıq, məl'un, qudurqan
Qarıqın əlindən? Artıq hökmran
Olmaq istəmir; o, dənizə soltan,
Okeana hakim olmaqdır qəsdı,
Suların qojnunda qalmaqdır qəsdı.
Səni də özünə nəkər istəjir,
Qızıl valıq mənə vax əjsin, dejir.

(*Valıq qıjru qını suja sızır, hec bir söz demədən
gedir*)

(*Qoça bir az gözləjir; bir səs sızmaqınça dejir*)

Qoça

Səs-səmir sızmaq valıqdan əsla:
Jalınız qıjruqını sızparaq suja,

Jox oldu. Qarıja nə cavab verim,
Jəqin indi mənim zındandır jerim..

(*Qoça gedir. Pərdə düşür*).

XII şəkil

(*I pərdədə olan quruluş; qarı ipəjirir; qoça icəri girir*)

Qoça

Salam, xoş gərmişyk səni, aj qarı!
Səjlə, o sarajlar, o dövlət hanı?!
Bu qazmaja gəlir sızın səni jenə.

Qarı

(*Aqlajır*)

Vax, əvvəlki kimi sızıqdır təkne.

Qoça

Sızmışın özündən, azıqın tamahkar,
Pislijin axır vax belə olar!

(*Pərdə*).

Xəstəlikdən QORUN

SƏQLƏMLƏYƏ AİD BİR PƏRDƏLİK UŞAQ PİESƏSİ

IŞTIRAK EDƏNLƏR

1. Solmaz—məktəbli.
2. Qorxmaz—məktəbli.
3. Gylsym—Qorxmazın anası.
4. Zinət—doqtor.
5. Xavər—Gylsymın qızı.
6. İki nəfər sanitar.

(Pərdə açılan kimi bir dəstə gənç, musiqi ilə oxuyur)

İLK NƏQİMƏ

Joldaşlar, ölkəmiz bir gylşən olmuş,
Həyat yaxşı olmuş, həyat şən olmuş.
Sijrilmiş ruhlardan qaranlıq pərdə,
Bu xoşbəxt günlərdə, əziz günlərdə.
Qızı ölkəmizin bahar gənçlik,
Gözəl jurdumuzun vüqar gənçlik
Gərək saqlam olsun, qıvvətli olsun!

Məhv olsun pntilik, qovulsun azar!
Rədd olsun, nə qədər pis xəstəlik var!
Murdar azarların hamısı qaçsın!
Janaqlarda qızı lələlər acsın.
Qızı ölkəmizin bahar gənçlik,
Gözəl jurdumuzun vüqar gənçlik
Gərək saqlam olsun, qıvvətli olsun!

Uşaqlar ildırım kimi gurlasın,
Gözləri işıqlı gyn tək parlasın.
Sevinç joldaş olsun bu jeni nəslə.
Gətsin məktəbinə ruhla, həvəslə.

QЪZY  lk mizin bahar  g n lik,
Bu g z l v t nin vyqar  g n lik
Daim saqlam olsun, qyv tli olsun!

B jyk Stalinin qajq s yla biz
Art v b jyryk d rdsiz, qyss siz.
Odur  mrymyzyn  ziz gyn  i,
Odur q lbimizin sevimli   i.
O dejir:  lk nin bahar  g n lik,
QЪZY jurdumuzun vyqar  g n lik
G r k saqlam olsun, qyv tli olsun!

 lk miz bilikl  jyks l r, artar;
Saqlaml qda gy  var, bilikd  gy  var.
D jy  pintilikl , murdar azarla,
Insan  saraldan m rdimazarla!
QЪZY  lk mizin bahar  g n lik,
QЪZY jurdumuzun vyqar  g n lik
G r k saqlam olsun, qyv tli olsun!

(P rd )

(Qafar n evi; evin bir t r find  sypyrɡ , bir—iki kyrsy,
bir janda aqz  ac q vedr , r fl rd  kasa, bo qav. Qorx-
maz oturub, jaz  jazy ; qar  d jylyr).

Qorxmaz

Kimdir?

Solmaz

M n m!

Qorxmaz

Kims n?

Solmaz

Solmaz.

Qorxmaz

G l, g l, Solmaz!

(*Solmaz ic ri girir*)

Solmaz

Salam, Qorxmaz!

Qorxmaz

Salam, salam, xo  g lmis n.

Solmaz

Saq ol, d rs  jr nirs n s n?

Qorxmaz

Məsələ həll eləjirdim.

(Arifmetiqa kitabından bir məsələ göstərir)

Вах, вуну həll etsəm, dərdim,
Qəmim olmazdı, aj Solmaz.

Solmaz

Onda nə var ki, aj Qorxmaz!
Jaxş fikir versən əjər,
Belə kiçik məsələlər
Asanlıqla həll olunar,
Ancaq başqa məsələ var,
Onu da həll edək gərək.

Qorxmaz

O nədir, ac, səjlə gərək.

Solmaz

(Qorxmazın əllərini göstərir)

Bu дьрнацъньн cirkidir.

(Qulaqına işarə edir)

Bu qulaqъньн cirkidir.

Bu cirkin icində bilirsən nə var?

Qorxmaz

Nə var?

Solmaz

Miljonlarla murdar miqroblar;
Xəncərdən kəskindir bu jaramaz kir,
Insan pintilikdən əzijjət cəkər.
Cirk acыr dəridə sьzaqan—jara;
Salыr insanlarы сох vəlalara.

Miqrobdan tərənir cox xəstəliklər:
Kir acыr vədəndə qorxuңç dəlilər.

Qorxmaz

Bu cirkin düşməni nədir vəs?

Solmaz

(Dəmir əlyzjujandakı suju göstərir)

Budur!

Bu gözəl, bu təmiz, bu şəffaf sudur.

Bununla çanlanыr jaşыl aqaçlar,
Bununla parlayыr zымryd jamaçlar.

Qызыl lələlərə, qərənfillərə,

Gözəl ətir sacan ipək gyllərə,

Geniş tarlalara budur çan verən;

Bytyn kainata sudur çan verən.

Bir də təmizliyin sabыndыr dostu:

Qovur, rədd ejləjir cirki əlysty.

(Çibindən bir sabыn cыxarыb ona göstərir)

Gözəl cicəklərdən dызəlmışdir bu,

Bununla birləssə byllur kimi su,

Qorxudan cirk durmaz, bir anda qacar;

Bu iki ijiddə vəjyk qyvvet var.

(Sabынь Qorxmaza verir)

Ala, əl-yzyny təmiz ju, Qorxmaz!

(Qorxmaz albь sabыna vaхыr)

Qorxmaz

Nə gözəl sabыndыr, cox saq ol, Solmaz!

(Qorxmaz əl-yzyny jujur)

Solmaz

İndi gyzgyjə vaх, gər nə dəjişdin:

Tamamilə başqa bir şəklə dызdyn.

Qulaqlarındaqı murdar kir qacdı,
Sanki janaqında qızılqıl acdı.
*(Stolun ıstındən kicik bir qajcə gətyrüb, Qorxmaza
verir)*

Aı, dərnaqıbn da tut, ol tərtemiz!
Qorxmaz, unutma ki, pionerik viz.
Təmizlik işində, əziz dostum, vax,
Намьja gərək viz nımunə olaq!

*(Qorxmaz qajcəbn alb, dərnaqıbn tutur. Solmazın
gəzy stolun ıstındə olan aqzə acıq xərəjə sataşır,
xərəjin ıstınə milcəklər qonmuş)*

Solmaz

Xərəjin icində milcəklərə vax,
Milcəklə dolmuşdur vıtyın qavqacaq.

Qorxmaz

Nə olsun, valaça bir şeydir milcək,
Fil dejil ki, ondan qorxursan gərçək,
Belə ələjaqqa dışyrsən, Solmaz?

Solmaz

Doqrudur, fil dejil o; lakin, Qorxmaz!
Fildən daha betər qorxunç hejvandır,
Onun xasijjəti cox-cox jamandır:
Ondan xəstəliklər gəlir əmələ..
Sən eşitməmişən bunlarə hələ?

Qorxmaz

Jox, sən hardan bilirsən?

Solmaz

Əjrənmişəm Zinətdən.

Qorxmaz

Zinət nəcidir, kimdir?

Solmaz

Qonşumuzdur, həkimdir!
O danışmışdır mənə...

(Solmazın gəzy, aqzə acıq su vedrəsinə sataşır)

Bir söz də dejim sənə:
Künçdəki vedrəyə vax,
Basmış onu toz-torpaq.
O sudan icsən əjər,
Tutarsan xəstəliklər.

Qorxmaz

Cox saq ol, yaşa, Solmaz!
Hec belə joldaş olmaz.
Səndən cox şey əjrəndim,
Səzlərini vəjəndim.

Solmaz

Sən də saq ol, aj Qorxmaz!
Mənim verdijim azmaz
Mə'lumatə vəjəndin,
Təmizlijə əjrəndin.
Gəl evi jəqəşdıraq,
Sonra dərş hazırlajaq.

Qorxmaz

Bu cox gəzəl fikirdir.
Doqurdan hər jan kirdir:
Təmizləsək, pis olmaz;
Evimiz belə his olmaz.

(Evi jəqəşdərmaqa başlajırlar: pənçərələrə qəzet salırlar, vedrənin aqzıny örtürlər, başqa işləri də gəryə, evi qajdaja salırlar)

Solmaz

Ev tərtemiz oldu vax.
Gəl indi dərs oxujaq.

(Hər ikisi stolun qarşısında oturub, dərs hazırlamaqa başlajırlar).

(Qorxmazın anası Gylsym kicik qız Xavər ilə icəri girir; sypürgəni gətyryə, evi sypürməyə başlajır)

Gylsym

Altı gyndyr evim sypürilməmiş,
Təkylyv qalvdyr hər tərəfdə iş.
Saqalmıy o jazıq uşaq Əkvər də,
Nə gəjdə qərarı vardı, nə jerdə.
Qızdyma jazıq bitav ejləjir,
Gyn-gyndən halıny xarav ejləjir.

Qorxmaz

Ana, xalamoqlu Əkvər neçədir?

Gylsym

Aqzımda dejirəm altı geçədir
Nə qərarı vardı, nə də taqəti;
Uşaqın qalmamış əsla qyvveti.

Solmaz

Onun xəstəliji nədir, aj xala?

Gylsym

Həkim dejiləm ki, nə bilim, bala!

Jazıq qızdymadan dad vurur ançaq,
Rəngi lap soluxıv, olub aqappaq.

Solmaz

Difterit olar ha...

Gylsym

Difterit nədir?

Solmaz

O zalyx xəstəlik, qorxuñç fitnədir:
Jazıq uşaqı lap əldən salıy,
Uşaq gücdən düşür, rəngi saralıy.
Bu pis xəstəlijin işi qan, qandıy,
Əzy də, olduqca tez joluxandıy.

(Solmaz Xavərə işarə edir)

Bunu da sən ora aparmışdın?

Gylsym

Hə!

Solmaz

Başınız düşəcəx jaman əngələ.
Vaqt ikən qoj doqtor saqıyım, xala!

Gylsym

Doqtorə ehtijaç joxdur, aj bala!

Solmaz

Neçə joxdur, gərək ev dərmanlınsın;
Anasan, balansıy urəjin jansıy!

(Xavəri gəstərir)

Həkim rejvənd etsin uşaqı gərək,
Joxsa Əkvər kimi xəstələnərək,

Bu jazyq Xavər də saralar, solar;
Hər halda bu işdə vəjyk qorxu var.

Gylsym

Bunların hamısı qismətdir, bala!

Solmaz

Boş bir danşyqdyr qismət, aj xala,
Adam da özünü oda salarmı?
Məvhumatşylyqın mə'nası varmı?,
Qoj gedib saqırm doqtor Zinəti,
Nə olar, joxlansın qızın səhhəti.

Qorxmaz

Solmazın sözləri hec jalan dejil,
Jadında vardımı, ana, kecən il
Тмов olmuşdun, sən, atam, vaşım, mən
Bir dəsmalla əl-üz silərək, birdən
Тмова tutulduq? Bir gyn də jenə,
Anaşan, vərək sojuq dəjmişdi sənə:
Qıripdin, Xavərlə jatdın bir jerdə,
Uşaq da tutuldu o jaman dərdə...
Buna nə dejirsən, bir səzyn varmı?
Belə ajdın işi danmaq olarmı?

Gylsym

Aj oqlum, sizinlə vəhs etmək olmaz;
Həkimdən cox bilir bu kicik Solmaz.

(Xavərin voqazı aqrıjır, ona vərək qızdırma gəlir)

Xavər

Yrəjim vulanı, cox qızdırman var.

Gylsym

Nə olmuş qız?

Solmaz

Вахын, бу hallar,
Şəksiz differitin nişanəsidir;
Xavərin səsi, lap xəstə səsidir.
Artıq boş-boşuna dajanmaq olmaz:
Mən qacım həkimcin, jubanmaq olmaz.

(Solmaz cıxır)

Xavər

Anaşan, vədənim od tutub janı.
Ah, ah, ah, yrəjim jaman vulanı.

(Aqlajır)

Gylsym

Aj qızım, darıxma, aqlama, dajan!
Qorxma, səjlə gərym nə oldu, hardan
Jaxandan jaryşdı bu murdar azar?

Xavər

Sanki yrəjimdə od var, alov var.
Elə vil voqurlar mənə, anaşan!
Tutmuş gözlərimi sanki bir duman,
Voqazım aqrıjır, kəmək et, ana!
Qojma burda qalım mən jana-jana.

Qorxmaz

Vaşşan, darıxma, bu saat doqtor
Gələr, əlaç ejlər, bir qorxu joxdur.

(Doqtor və Solmaz icəri girirlər. Xavər aqlajır)

Doqtor

Aqlama, aj qızım, nədən qorxursan?
Necin gözlərini sarmışdır duman?
Jaxın gəl, jaxın gəl, gərym nə olmuş?

Qorxmaz

(Ətrafa)

Jazьq qьz gər neçə saralmьş, solmuş.

(Doqtor qьzь joxlajьr)

Doqtor

Uşaq differitdir, durmajьn, gedin,

Tə'çili jardьmьcьn telefon edin:

Qьz xəstəxanaja gəndəriməli!

Gylsym

Mən dəli olaram, a doqtor, dəli;

Qьzьmь gəzymbdən qojmaram kənar.

Doqtor

Evdə saxlamaqьn cox qorxusu var.

Xəstəxana burdan rahatdьr, xala!

Gylsym

Dynjada hər şeydən şirindir bala.

Mən bu ajьgьlьqə dəzə bilmərəm,

Qьzьmdən əlimi yzə bilmərəm.

Doqtor

Qьz orda tezliklə saqalar, gələr.

Qьzь evinizdə saxlasan əjər,

(Qorxmaza işarə edir)

Xəstəlik buna da kecər.

(Solmaza)

Solmazçan!

Jardьm tələv elə xəstəxanadan.

(Solmaz cьxьr, doqtor Qorxmaza)

Aj bala, Qorxmaz!

Bu gündən istər sən, istərsə Solmaz,

Bir necə gyn dərsə getməjin, bildin?

Qorxmaz

Bildim.

(Xavər aqlajьr)

Qorxmaz

(Xavərə)

Sən ki, cox qorxaçaq dejildin;

Nə olmuş, nə ucyn belə qorxursan?

Xavər

Sanki voquluram...

Doqtor

Qorxma.

Gylsym

Çan, çan!

(Bu halda Solmaz iki nəfər sanitarla icəri girir)

Doqtor

Ev dezinfeksiyasьz qalsa jaramaz,

Bundan başqa, gərək Qorxmazla Solmaz

Pejvənd olunsunlar. Bu murdar azar

Joxsa onlarь da Xavər tək tutar.

(Bir sanitar evi dezinfeksiya edir)

(Doqtor, Solmaz ilə Qorxmazь pejvənd eləjir. Xavəri

aparьrlar; Xavər aqlajьr)

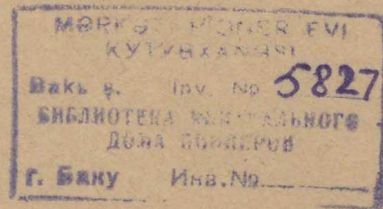
Doqtor

Aqlama, aj qəzım, uc-dərd gynə sən
Tərtəmiz saqlıv, evə dənərsən.

(Xavərin anasına)

Xala, bundan sonra ehtijatlı ol!

(Pərdə)

Microblar

SACQLAMLıOJA AID BİR PƏRDƏLİK UŞAQ PİESASİ

IŞTIRAK EDƏNLƏR

1. Tif miqrobu.
2. Dezinteriya miqrobu.
3. Qoturluq qləşsi.
4. Qrip miqrobu.
5. Sqarlatina miqrobu.
6. Rəhbər.

(Tif, dezinteriya, qoturluq, qrip, sqarlatina miqrobu icəri girirlər)

НАМЬ БИР ЈЕРДƏ

„Biz də özümüzy tanıdaq“ — deyə,
Budur vax, uşaqlar, gəldik səhnəyə.

Tif

Mən tif miqrovujam.

Dezinteriya

Dezinteriyanın miqrovujam mən.

Qrip

Qripin miqrovujam.

Qoturluq

Qoturluq miqrovujam.

Sqarlatina

Sqarlatinanın miqrovujam mən.

Tif

Hər kəs əllərini təmiz jumasa,
Hər kəs pıtiliklə, cirkə dost olsa,
Qurtarmaz hec zaman kələklərimdən,
Ona qyvətimi bildirərəm mən.
Şimşək syr'ət ilə mən birdən-birə
Qасьв soxularam cirk olan jərə.

Jerim pintilərin vaqırsaqıdır,
Təmizlik mənə ən böyük jaqıdır.

Dezinteriya

Dezinteriyanın miqrovijam mən,
Xəstələr dad cəkər mənim əlimdən.
Daim vaqırsaqa girmək istərəm,
İnsana əzizzət vermək istərəm.
Cirkli pamidorlarla cox sazdır aram,
Onunla vaqırsaqa tez soxularam.

Qoturluq

Qoturluq miqrovijam, bilin, uşaqlar!
Mənim də cox böyük məharətim var.
Joldaşam, qardaşam pintiliklə mən
Əsla ayrılmaram cirkli evlərdən.
Əli cirk olanlar gərər dadımb,
Əjrənib bilərlər mənim adımb.
Hər kəs ki, düşməndir suja, sabına,
Jaxın bir joldaşam, dostam mən ona.

Qrip

Qrip miqrovijam, aj uşaqlar, mən
İnsan saraldıv salaram əldən.
Əskyrəklə, timov gətirəm əvvəl,
Sonra işinizi elərəm əngəl.
İcirdərəm sizə aç dərmanlar,
Böyük pəhləvanam, şücaətim var.

Sqarlatina

Olduqca şəhətli xəstəlijəm mən,
Uşaqlar qurtarmaz qanlı pənçəmdən.
Dostam pintiliklə, cirkə hər zaman,
Pinti olanlara vermərəm aman.

Ojunçaqla,
Qavqaçaqla,
Uşaqlara joluxaram,
Uşaqlar mən jıxaram.

Rəhbər

Kim saqlam jaşamaq istərsə əjər.
Təmizliklə vurar dərədə zərbələr.
Miqroblar qorxurlar sabından, sudan,
Bu jeni həjatdan, jeni dujoudan.
Ej jeni həjatın, jeni insanı!
Su, sabın dostundur, dostunu tanı!

(Fizqultura paltarında bir dəstə gənç gəlir; muzıqa ilə oxujur)

SON NƏDJMƏ

Qolumuz poladdır, vədənimiz tunç,
Bizimlə çəvhədə vuruşmaq qorxunç.
Jıxar qyvətımız sıldırmlar,
Qacışda ətərik ildırmlar.
Qəlbimiz atəşdir, fikrimizə gyn,
Bizim iradəmiz hər şeje ıstyn.
Gylşən ölkəmizin cıcajijik biz,
Qızıl lələlərə bənzer rəngimiz!

(Parda)

Eldar, Zaman

FIZQULTURAJA AID BİR PƏRDƏLİK UŞAQ PJESASİ

İŞTİRAK EDƏNLƏR

1. Eldar
 2. Zaman
 3. Nigar
- } Məktəb şajirdləri.

(Eldarğilin evi; hər tərəf səliqə ilə bəzənmiş; divardan rəhərlərin şəkli asılmışdır. Eldar fizqultura ilə məşquldur; Zaman icəri girir)

Zaman

Jenə sabah-sabah nejləjir Eldar!

Eldar

Qəşəng fizqultura...

Zaman

Belə ojunlar
Нес мəни асыр.

Eldar

Necin, aj Zaman?
Nə zərər gərməsən fizqulturadan?

Zaman

Zərər gərməmişəm, ançaq bilirsən,
Атыльв-дүшмөkdən хошлантырам мən.

Eldar

Aj Zaman, bundan da yaxşы şeymi var?
Fizqultura ilə vədən çanlanar,
Insan möhkəmlənər, insan bərkijər.

Zaman

Нес мəним вејнимə батмыр бу сөzlər.

Elə bil bərkidin, çapın oldu daş,
Bunun nə fəjdası vardı, a joldaş!

Eldar

Necə nə fəjdası var? İnsan əjər
Saqlam olsa, daha çox ömrü eylər;
Bundan başqa, adam tez-tez jorulmaz,
Joxuşa səxarkən nəfəs daralmaz.
Bədən jünyüllənər, olar quş kimi;
Daim saqlam olar insanın qəlbini.
Bax, bunun başqa bir dəjəri də var:
Fikri genişlədər, fikri parlada;
Qüvvətli ruh olar saqlam bədənə.
Sözümə bax, Zaman, bu gündən sən də.
Fizqultura ilə fikrin acılsın,
Ruhuna, qəlbinə işıq sacılsın.
(Nigar icəri girir)

Nigar

Nə olmuşdur, aj uşaqlar?
Bu nə cəkişmədir, nə var?

Eldar

Nigar! Bu qocaq Zaman,
Bizim fizqulturadan
Xoşlanmır.

Nigar

Necin, nədən?
Fizqultura ilə bədən
Məhkəmlənir.

Zaman

Bax, jənə
Bu ilki sərcə mənə

Çib-çib əjətməyə qalxdı.

(Rişxəndlə)

Aman, vaj, ürəjim axdı
Sizin tərifinizdən.
Bilirsiniz, dostlar, mən
Jatmamam bu iplərə.
Gəlin, hec nəhaq jərə
Aqzınlıq jormajın,
Mənə çox yz vurmajın!
Cynki indijə qədər,
Bu atılb-düşmələr
Sizə fəjda verməmiş;
Kimsə xejir gərməmiş
Sizin fizqulturadan.

Nigar

Jox, bu dyz dejil, Zaman.

Zaman

Lap bytynlyklə dyzdyr.

Eldar

Hec dyz dejil, boş sözdyr.

(Zamandan soruşur)

Sənin necə jəşin var?

Zaman

On bir jəşim var, Eldar.

Eldar

Mən də on birdəjəm; bir jəşdajıq biz,
Joxlasaq, bir olmaz lakin qüvvəmiz.
İnanmırsan əjər gəl, bir joxlajıq.

(Stulu bir əlilə qaldırır)

Bir əllə qaldırдың bu stulu, бах.
Sən də gətir, gərək gücün catarmı?
Sənin də bu qədər qüvvətin varmı?

Zaman

Onu gətirməkdə nə cətinlik var,
Gücüm ondan vəyük şeja də catar!
Bu saat qaldırрам.

(Stula güc vurur, qaldıra bilmir)

Eldar

Aj qaldırдың ha...
Joxsa şirin gəldi sənə tamaşa?

(Eldar bir daha stulu qaldırır. Sonra jərə qojur)

Gördün qolumdakı gücü, qüvvəti?
Bu, fizqulturанын bir mənəfəti.

Nigar

Mən də sən jaşdajam, istəsəm əjər
Stulu qaldırрам!

Zaman

Bir qaldır gərək!

(Nigar stulu qaldırır)

Zaman

Nə vəyük ustalьq, nə vəyük hynər.

Nigar

Bunu qaldırmaqсың güc, qüvvət gərək.
Burda cox da vəyük ustalьq joxdur.

Eldar

Bax, fizqulturанын xejri cox-coxdur:
Sən fizqulturаның bilsəjdin əjər,
Asan gərynərdi sənə bu işlər.
Gəl bir də təçryvə ejləjək, Zaman!
Onda bilərsən ki, fizqulturadan
Bədənin nə qədər artыр qüvvəti,
Neçə möhkəmlənir insanьн əti.
Ala, əlimi sьx!

(Zaman onun əlini sьxьr)

Eldar

Aj jazьq uşaq
Sənin bir quş qədər gücün var ançaq.
Gəl indi mən sьxьm əlini.

(Zamanьн əlini sьxьr)

Zaman

Aman!..
Barmaqlarьm sьndь, aj Eldar, dajan!

(Eldar və Nigar gylыşyrlər)

Eldar

Bu da bir təçryvə.
Hələ jenə var.

Zaman

O nədir?

Eldar

Gəyrsən, bizim bu Nigar
Ə'lacь bir şəjird sajbьr, əjər
O da sənin kimi cox xəstəliklər

Kecirsəjdi tez-tez dərs buraxardı,
Үс il bir sinifdə donub qalardı.

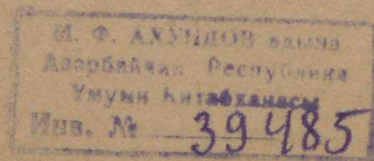
(Nigarın düşündəki əmək və müdafiə nişanına işarə ilə)

Dəşündə olmazdı bu parlaq nişan.
Sən də bu işləri sevsəjdin, inan
Belə bir şərəfli nişan alardı,
Bilik çəvhərində zəfər calardı.
Sevimli joldaşım, bu nişanəni sən,
Jəqin, qiymətini yaxşı bilmirsən.
Əmək müdafiə nişanındır bu.
Hər yrəkdə gərək səmimi dujqı,
Məhəbbət bəslənsin bu nişana. Gəl
Bilik gəjlərinə qanad ac, jyksəl!
Hər işdə zirək ol, sən birinçi ol!
Sovet ölkəsinə sən bir inçi ol!
Bəjyək vətənimiz bəsləjir səni:
Bu şanlı vətəni, şanlı ölkəni
Düşmən hədələrsə, qarşı durmaqçın,
Azqın faşistlərə zərbə vurmaqçın,
Saqlam bədən gərək, gıç, bilik gərək

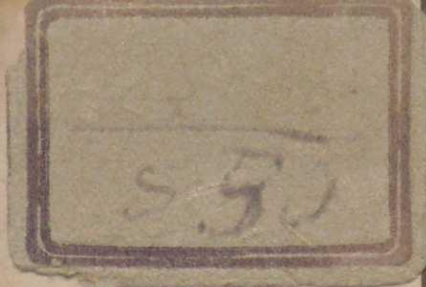
Zaman

Fizqulturanı mən qəlbədən sevərək,
Bəsləjirəm ona bəjyək məhəbbət.
İndi ki, onda var bu qədər qıdrət,
Bugündən sazlaşar onunla aram,
Fizqultura ilə məşqul olaram.
Əziz ölkəmizi qorumaqçın, mən
Bəslərəm qıvvətli, saqlam bir bədən!

(Pərdə düşür)

2 manat

087.1

C-30

М. СЕЙД ЗАДЕ

МАЛЕНЬКИЕ ПЬЕСЫ

ЦК ЛКСМ Аз
Издательство Детской и Юношеской Литературы
Баку • 1935